

برنامه ملی کاهش خطر حوادث و سوانح

(بند ب ماده ۴ قانون مدیریت بحران کشور)

سازمان مدیریت بحران کشور

پژوهشکده سوانح طبیعی

آذرماه ۱۴۰۰

فصل سوم:

سازوکار اجرا، پایش و ارزیابی

وزارت کشور

سازمان مدیریت بحران کشور

پیوست‌ها

وزارت کشور

سازمان مدیریت بحران کشور

پیوست ۴- دستورالعمل تهیه پیوست کاهش خطر طرح‌های ملی و همتراز آن

ماده ۱- مفاهیم و اصطلاحات و عبارات اختصاری به‌کاررفته در این آیین‌نامه به شرح زیر است:

الف- قانون: قانون مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۹۸/۰۵/۰۷ مجلس شورای اسلامی

ب- سازمان: سازمان مدیریت بحران کشور

ج- ستاد: مطابق ماده ۱۰ قانون

د- کمیته تخصصی پیوست کاهش خطر: کمیته‌ای است که در سازمان مدیریت بحران کشور و ذیل کمیته فنی پیشگیری و کاهش خطر ملی و زیر نظر رئیس سازمان تشکیل می‌گردد و اعضای آن شامل رئیس سازمان، معاون پیش‌بینی و پیشگیری سازمان، نماینده دفتر نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه‌بودجه، نماینده دادگستری، نماینده سازمان محیط‌زیست، نماینده دفتر مقررات ملی ساختمان، ۵ نفر از متخصصین دانشگاهی در حوزه‌های مختلف مخاطرات با انتخاب رئیس سازمان به‌عنوان عضو دائمی و نماینده کارفرما و مشاور طرح به‌عنوان عضو مدعو می‌باشد.

ز- طرح: طرح‌های ملی یا هم‌تراز آن

ماده ۲- طرح‌های ملی یا هم‌تراز آن‌ها شامل طرح‌های در دست مطالعه، اجرا و یا بهره‌برداری هستند که اعتبارات آن‌ها از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی، ملی استانی، استانی، اعتبارات داخلی دستگاه‌های اجرایی ملی و یا سایر منابع توسط دستگاه‌ها و یا سرمایه‌گذاری بخش خصوصی می‌باشد و آثار ناشی از اجرا و یا آسیب‌دیدگی آن‌ها، بر روند فعالیت بخش‌های مختلف اثرگذار و حوزه تأثیر آن منطقه‌ای باشد.

تبصره ۱- برای طرح‌های در دست اجرا و یا بهره‌برداری در سطوح ملی و استانی، حسب ضرورت پیوست کاهش خطر با پیشنهاد رئیس ستاد استانی و تصویب رئیس سازمان، توسط دستگاه‌های مسئول طرح پیوست کاهش خطر تهیه می‌شود.

تبصره ۲- پیوست کاهش خطر برای طرح‌های استانی در دست برنامه‌ریزی و طراحی، با توجه به ضرورت و اهمیت طرح پیوست کاهش خطر تهیه می‌شود. در این صورت بر اساس پیشنهاد مدیریت بحران استان، تأیید رئیس ستاد استانی و تصویب رئیس سازمان، پیوست کاهش خطر آن‌ها توسط دستگاه‌های مسئول تهیه می‌گردد.

ماده ۳- با توجه به اهمیت طرح‌ها، سطح مطالعات ارزیابی خطرپذیری طرح‌های مشمول در سه سطح تعیین و حداقل الزامات سطوح مطالعاتی متناظر آن‌ها به‌صورت جدول ۱ تعریف می‌گردد.

جدول (۱): حداقل الزامات سطح مطالعه خطرپذیری

سطح مطالعه	حداقل الزامات سطح مطالعه خطرپذیری
مطالعات خطرپذیری سطح ۱	ارزیابی دقیق تمام مخاطرات و خطرپذیری‌های مترتب بر اساس نتایج تحلیل‌های عددی دقیق و به‌روز
مطالعات خطرپذیری سطح ۲	ارزیابی دقیق مخاطرات اولویت‌دار و خطرپذیری‌های مترتب بر اساس نتایج تحلیل‌های عددی دقیق و به‌روز برای مخاطرات اولویت‌دار و ارزیابی سایر مخاطرات و خطرپذیری‌های مترتب بر اساس چک لیست‌های تهیه‌شده و نظر متخصصین
مطالعات خطرپذیری سطح ۳	ارزیابی همه مخاطرات و خطرپذیری‌های مترتب بر اساس چک‌لیست‌های تهیه‌شده و نظر متخصصین

تبصره- فهرست طرح‌های مشمول هر یک از سطوح جدول ۱ مطابق با پیوست شماره ۱ می‌باشد. این فهرست می‌تواند به

پیشنهاد دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون و پس از تأیید کمیته تخصصی پیوست کاهش خطر، بازنگری، اصلاح و تکمیل شود.

ماده ۴- برخی از شاخص‌هایی که برای هم‌ترازی با طرح‌های ملی باید مدنظر باشد، عبارتند از:

- جمعیت تحت تأثیر پروژه مورد نظر؛

- وسعت تحت تأثیر؛

- اثرات اقتصادی؛

- اثرات ترافیکی؛

- اثرات اجتماعی؛

- اثرات محیط‌زیستی و تغییرات اقلیم.

ماده ۵- پیوست کاهش خطر می‌بایست بر اساس مطالعات میدانی و مبتنی بر شواهد برای طرح‌های ملی و یا هم‌تراز آن توسط دستگاه‌های مشمول قانون تهیه گردد.

ماده ۶- در تهیه پیوست کاهش خطر طرح‌های ملی و یا هم‌تراز آن، باید کلیه مخاطرات موجود و با در نظر گرفتن اثرات محیط‌زیستی و تغییرات اقلیم در سایت اجرای طرح و اطراف آن تا شعاع تأثیرگذار مورد توجه قرار گیرند.

ماده ۷- کلیه دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون موظفند نسبت به تهیه پیوست کاهش خطر برای طرح‌های ملی یا هم‌تراز آن (دولتی و غیردولتی) اقدام کرده و جهت تصویب به رئیس سازمان ارسال نمایند. ادامه اجرای طرح منوط به تصویب پیوست کاهش خطر توسط رئیس سازمان است. دستگاه یا دستگاه‌های مسئول هر یک از طرح‌های ملی و یا هم‌تراز آن به شرح زیر می‌باشند:

الف- کلیه دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون و کارفرمایان طرح‌های ملی و هم‌تراز آن اعم از دستگاه‌های ملی و استانی که کل یا بخشی از بودجه اجرای طرح از محل بودجه ملی، ملی استانی، استانی، درآمدهای اختصاصی و یا سایر منابع تأمین می‌گردد.

ب- سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون که متولی و ناظر بر احداث و بهره‌برداری طرح‌های بخش‌های خصوصی می‌باشند.

تبصره- در طرح‌های مشمول که بودجه طرح را بیش از یک دستگاه دریافت می‌کند، تمامی دستگاه‌های ذی‌ربط موظف به تهیه پیوست کاهش خطر در بخش خود و با هماهنگی یکدیگر می‌باشند.

ماده ۸- مسئولیت تصویب پیوست کاهش خطر طرح‌های ملی یا هم‌تراز آن بر عهده رئیس سازمان می‌باشد.

ماده ۹- قبل از تصویب پیوست کاهش خطر پروژه‌های مشمول این دستورالعمل، شروع تهیه نقشه‌های اجرایی و هرگونه اقدام اجرایی توسط دستگاه‌های اجرایی ممنوع است و در صورت تخلف، مطابق ماده ۲۳ قانون اقدام می‌گردد.

تبصره- با تأیید رئیس سازمان، مراحل طراحی و اجرای پروژه‌ها با تأیید مشروط مطابق فرایند تعریف‌شده در پیوست این دستورالعمل تا تصویب نهایی پیوست کاهش خطر می‌تواند شروع شود.

ماده ۱۰- محل تأمین اعتبار برای تهیه پیوست کاهش خطر طرح‌های ملی و هم‌تراز آن محل منابع برنامه‌ریزی‌شده برای طراحی و اجرای طرح می‌باشد.

ماده ۱۱- بندهای ذیل در تهیه پیوست کاهش خطر برای طرح‌های ملی یا هم‌تراز آن لازم‌الاجرا است.

- ۱- در خصوص مخاطرات طرح‌های مشمول، رویکرد زیر باید در نظر گرفته شود:
 - الف) بررسی کلیه مخاطرات محتمل تهدیدکننده طرح با رویکرد تمام‌مخاطراتی؛
 - ب) استخراج مخاطرات اولویت‌دار و تعیین شعاع تأثیرگذاری؛
 - ج) ارزیابی تأثیر این مخاطرات بر طرح با رویکرد چندمخاطره‌ای و تأثیر اجرای طرح بر تشدید و یا ایجاد مخاطرات جدید؛
 - د) تعیین و اولویت‌بندی راهکارهای کاهش خطر.
- ۲- مشاور تهیه پیوست کاهش خطر می‌تواند از میان مشاورین ذیصلاح که دارای تخصص‌ها و صلاحیت لازم ارزیابی‌های چندمخاطره‌ای تهدیدکننده طرح و نیز اثرات احتمالی منفی اجرای طرح بر افزایش ریسک‌های محیطی و مورد تأیید نظام فنی و اجرایی کشور و یا مراکز پژوهشی و تحقیقاتی تخصصی مرتبط انتخاب شود. توصیه می‌گردد مشاور تهیه‌کننده پیوست کاهش خطر با مشاور تهیه‌کننده طرح یکی نباشد.
- ۳- در پیوست کاهش خطر، علاوه بر ضوابط حاکم بر طراحی و ساخت طرح مطابق با نظام فنی-اجرایی کشور، سایر ملاحظات مرتبط با مخاطرات مختلف تهدیدکننده طرح نیز در نظر گرفته خواهد شد.
- ۴- پیوست کاهش خطر بر مبنای اطلاعات فنی، اطلاعات میدانی، مشاهدات و ارزیابی‌های میدانی توسط مشاور تهیه‌شده و به تأیید کارفرما می‌رسد.
- ۵- برای پذیرش سطحی از ریسک، لازم است مطالعات هزینه-فایده برای ریسک مخاطرات و سوانح پروژه انجام شود.
- ۶- پیوست کاهش خطر پس از تأیید و امضای کارفرما و مشاور تهیه‌کننده پیوست کاهش خطر به سازمان ارسال می‌شود. کارفرما با ارسال پیوست کاهش خطر، مراتب وقوف و اشراف خود را بر مخاطرات تهدیدکننده طرح و یا مخاطرات تحمیلی ناشی از اجرای طرح بر محیط اطراف را اعلام و کلیه مسئولیت‌های آن را می‌پذیرد.
- ۷- کارفرمای مسئول تهیه پیوست کاهش خطر (دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده ۲ قانون)، با توجه به محتویات پیوست، باید گزینه‌ای که ریسک‌های ناشی از اجرای طرح را به حداقل برساند را انتخاب و اجرایی نماید.
- ۸- با بررسی مفاد پیوست کاهش خطر، در صورت وقوف کارفرما به مخاطراتی که اجرای طرح را غیرمفید و غیراقتصادی و مضر بر محیط اطراف و اقتصاد کشور بنمایاند، اجرای طرح متوقف و امکان‌سنجی گزینه‌های دیگر را باید مدنظر قرار دهد.
- ۹- دستگاه مسئول تهیه پیوست کاهش خطر، حسب نتایج ناشی از مطالعات پیوست کاهش خطر، تمهیدات احتیاطی دیگری علاوه بر ملاحظات مهندسی مشاور طرح را در طراحی لحاظ و کلیه موارد مطابق با فرم‌های پیوست ۲ این دستورالعمل به سازمان اعلام خواهد نمود.

پیوست ۱: فهرست طرح‌های مشمول

فهرست طرح‌های مشمول الزام تهیه پیوست کاهش خطر و حداقل سطح مطالعاتی موردنیاز آن‌ها در جدول ۲ آورده شده است.

جدول (۲): سطح‌بندی طرح‌های مشمول الزام تهیه پیوست کاهش خطر و حداقل سطح مطالعاتی موردنیاز

ردیف	عنوان طرح	حداقل سطح مطالعاتی موردنیاز		
		سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
۱	فرودگاه، راه‌آهن، مترو	✓		
۲	آزادراه، بزرگراه بین‌شهری و شهری و ابنیه فنی مربوطه، جاده اصلی و فرعی بین‌شهری و روستایی، خیابان‌های اصلی درون‌شهری شهرهای بزرگ و کلان‌شهرها، ترمینال مسافربری		✓	
۳	راه‌های فرعی بین‌شهری و روستایی و خیابان‌های اصلی درون‌شهری سایر شهرها			✓
۴	اسکله و سکوهای نفتی، میادین نفت و گاز، پالایشگاه‌ها و انبار نفت، خطوط سراسری انتقال گاز، نفت، مواد پتروشیمی، پایانه‌های ذخیره میعانات سوختی و پتروشیمی‌ها	✓		
۵	خطوط اصلی انتقال گاز درون شهرها، ایستگاه‌های گاز، شبکه توزیع گاز شهرهای بالای ۵۰ هزار نفر، مخازن نگهداری میعانات سوختی، پمپ‌بنزین‌های داخل شهرها، واحدهای صنعتی شیمیایی		✓	
۶	خطوط اصلی انتقال گاز درون شهرها، ایستگاه‌های گاز، شبکه توزیع گاز شهرهای کمتر از ۵۰ هزار نفر، پمپ‌بنزین‌های خارج شهرها			✓
۷	سازه‌های دریایی، بندر و سواحل با اهمیت تجاری بالا	✓		
۸	بندر و سواحل با اهمیت تفریحی		✓	
۹	سدها، خطوط انتقال و تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب شهرهای بالای ۲۵۰ هزار نفر	✓		
۱۰	خطوط انتقال و تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب شهرهای بالای ۵۰ هزار نفر		✓	
۱۱	خطوط انتقال و تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب شهرهای کمتر از ۵۰ هزار نفر و روستاها	✓		
۱۲	نیروگاه‌ها، مراکز دیسپاچینگ ملی و پست‌ها و خطوط ۴۰۰ و ۲۳۰ کیلوولت شبکه سراسری	✓		
۱۳	نیروگاه‌های کوچک، مراکز دیسپاچینگ استانی و پست‌ها و خطوط ۶۳ کیلوولت و بالاتر، شبکه‌های توزیع شهرهای بالای ۲۰۰ هزار نفر		✓	
۱۴	خطوط و پست‌های ۲۰ کیلوولت شبکه توزیع برق در سایر شهرها			✓
۱۵	خطوط سراسری فیبر نوری، مرکز LCT ملی، مرکز کنترل ارتباطات راه دور	✓		
۱۶	خطوط فیبر نوری داخل شهری، مرکز داده استانی، مراکز سویچ بین‌الملل و بین‌شهری استان‌ها		✓	
۱۷	دکل‌ها و مراکز مخابراتی به‌غیراز موارد فوق			✓
۱۸	کارخانه‌های صنایع مادر	✓		
۱۹	اکتشاف، استخراج و فناوری معادن		✓	
۲۰	سایر کارخانه‌های تولیدی	✓		
۲۱	شهرک‌های صنعتی و مناطق آزاد ویژه اقتصادی	✓		
۲۲	کلیه صنایع حاوی مواد سمی و خطرناک، واحدهای صنعتی دارای عواقب محیط‌زیستی و نیازمند منابع قابل توجه آب، سایر صنایع با اشتغال ۵۰۰ نفر و بالاتر	✓		
۲۳	مجتمع‌های کشت و صنعت بیش از ۲۰۰۰ هکتار، شهرک‌های بزرگ دامداری و دامپروری، کشتارگاه‌های بزرگ صنعتی دام و طیور و مجتمع پرورش آبزیان، پروژه‌های آبخیزداری و آبخوان‌داری منطقه‌ای	✓		

ردیف	عنوان طرح	عنوان پروژه	حداقل سطح مطالعاتی موردنیاز		
			سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
۲۴	مراکز حیاتی و ضروری	ساختمان‌ها و مراکز صداوسیما، مراکز مدیریت و کنترل فرماندهی بحران، مراکز عملیات اضطراری، ابنیه مرتبط با شورای عالی امنیت ملی و ابنیه قوای سه‌گانه، مراکز فرماندهی نظامی	✓		
۲۵	میراثی و بارز	ساختمان‌هایی که از بین رفتن آن‌ها سبب از دست رفتن ثروت ملی می‌گردد مانند موزه‌ها، کتابخانه‌ها و سازمان اسناد و مدارک رسمی کشور، بانک مرکزی و به‌طور کلی مراکزی که در آن‌ها اسناد و مدارک ملی یا آثار پرازش دیگری نگهداری می‌شود.	✓		
۲۶	امدادی و درمانی	مراکز آتش‌نشانی و خدمات ایمنی، مجتمع‌های بیمارستانی، بیمارستان‌ها، مجتمع درمانگاهی و به‌طور کلی مراکز امداد رسانی	✓		
۲۷	درمانی	درمانگاه‌ها، کلینیک‌ها، مراکز تشخیص طبی و مراکز بهداشت و درمان، مراکز پزشکی قانونی		✓	
۲۸	اداری	ساختمان‌های ستادی مهم مانند ساختمان وزارتخانه‌ها و استانداری‌ها	✓		
۲۹	نظامی	مراکز و تأسیسات نظامی-انتظامی	✓		
۳۰		سازمان‌ها و مراکز دولتی، پادگان‌ها و زندان‌ها		✓	
۳۱	مراکز فرهنگی، آموزشی	ساختمان‌های آموزشی و فرهنگی نظیر مدارس ۱۵ کلاسه و بالاتر، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، اماکن مذهبی و فرهنگی با محل ازدحام ۱۰۰۰ نفر و بیشتر و یا هر فضای سرپوشیده دیگری که محل تجمع بیش از ۳۰۰ نفر در زیر یک سقف باشد.	✓		
۳۲		ساختمان‌های آموزشی و فرهنگی نظیر مدارس ۵ تا ۱۵ کلاسه، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، اماکن مذهبی و فرهنگی با محل ازدحام ۱۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر		✓	
۳۳	مراکز تجاری، اقامتی و ورزشی	ورزشگاه با ظرفیت ۵۰۰۰۰ نفر و بیشتر، مال‌ها و پروژه‌های مهم تجاری با مساحت ۲۰۰ هزار مترمربع و بیشتر و هتل‌ها و مراکز اقامتی با ظرفیت بیشتر از ۳۰۰ نفر	✓		
۳۴		استادیوم‌های ورزشی با ظرفیت ۲۰ هزار نفری و بالاتر، سالن‌های ورزشی با گنجایش بیش از ۵۰۰۰ نفر، طرح‌های مهم گردشگری، هتل‌ها و مراکز اقامتی با ظرفیت بین ۱۰۰ تا ۳۰۰ نفر		✓	
۳۵		سایر استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی با ظرفیت ۱۵۰۰ نفر و بالاتر			✓
۳۶	شهرک‌های جدید و مجتمع‌های مسکونی	شهرهای جدید، مجتمع‌های مسکونی جدید با بیش از ۵۰۰۰ واحد مسکونی، برج‌های بیش از ۳۰ طبقه	✓		
۳۷		شهرک‌های جدید، مجتمع‌های مسکونی جدید با بیش از ۱۰۰۰ واحد مسکونی، برج‌های بیش از ۲۰ طبقه، روستاهای جدید با بیش از ۱۰۰۰ نفر جمعیت		✓	
۳۸		شهرک‌های جدید، مجتمع‌های مسکونی جدید با بیش از ۵۰۰ واحد مسکونی			✓

سازمان مدیریت بحران کشور

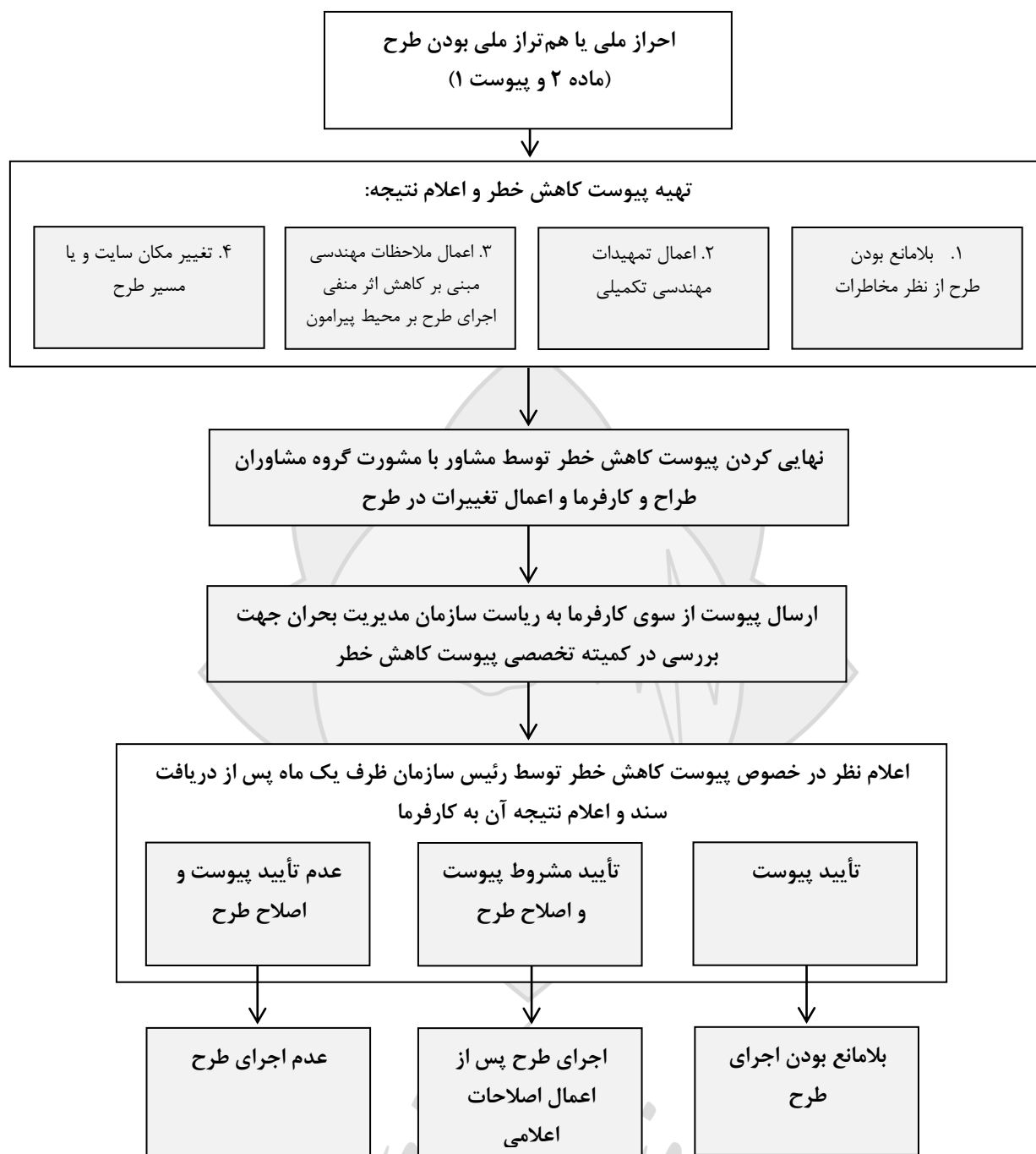
پیوست ۲: راهنما و شیوه‌نامه تهیه پیوست کاهش خطر

الف. مقدمه

مطالب و موارد مندرج در این بخش از دستورالعمل با هدف راهنمایی و روشن نمودن نحوه تدوین پیوست کاهش خطر تهیه شده است. لازم است کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول طرح‌های ملی یا هم‌تراز آن‌ها، موارد را مدنظر قرار دهند. کارفرمای مسئول طرح در مرحله برنامه‌ریزی و طراحی (فاز صفر پروژه‌ها و طرح‌ها) باید با انتخاب مشاور ذیصلاح و مسلط به مخاطرات تهدیدکننده احتمالی، تهیه پیوست کاهش خطر را در دستور کار خود قرار دهد. مشاور مسئول تهیه پیوست کاهش خطر توصیه می‌گردد به غیر از مشاور یا گروه مشاوران طراحی و محاسبات باشد. مشاور تهیه پیوست کاهش خطر می‌تواند از میان مشاورین ذیصلاح و مراکز علمی و پژوهشی تخصصی و آشنا به کارهای اجرایی طرح‌های عمرانی و توسعه‌ای انتخاب شود. در هر حال مسئولیت‌های حقوقی الزامات پیوست کاهش خطر، بر عهده مشاور نیز خواهد بود.

مشاور مسئول تهیه پیوست کاهش خطر، مکان‌یابی سایت یا مسیر طرح‌های ملی را بر اساس مخاطرات تهدیدکننده و همچنین آثار اجرای طرح ملی بر محیط اطراف و اثرات احتمالی تشدیدکننده اجرای طرح بر مخاطرات ارزیابی می‌کند. در صورت امکان، روش‌های کاهش خطر حوادث و سوانح، موارد را برای طرح مذکور همراه با برآورد حجم کار و میزان هزینه‌های لازم محاسبه و ضمن اظهارنظر کارشناسی در خصوص اجرای طرح در مکان‌یابی انجام‌شده با تمهیدات و یا بدون نیاز به تمهیدات افزون‌تر کاهش خطر، ارائه سایت یا مسیر جایگزین دیگر و یا به‌طور کلی پیشنهاد عدم اجرای طرح را به کارفرما طی گزارش مکتوب و با قبول مسئولیت ارزیابی‌های صورت‌گرفته اعلام می‌دارد. ضرورت دارد مشاور مسئول تهیه پیوست کاهش خطر در روند بررسی‌های خود با گروه مشاوران برنامه‌ریزی و محاسب، طرح همفکری لازم در خصوص تمهیدات کاهش خطر، جایگزینی مکان‌یابی‌ها، عدم اجرای طرح و مواردی از این قبیل را به عمل آورد. گزارش تهیه‌شده از طرف مشاور مسئول تهیه پیوست کاهش خطر ملی یا هم‌تراز آن، با در نظر گرفتن تمامی جوانب و ارزیابی‌های صورت‌گرفته و با هدف اجرای بهتر طرح به کارفرما تقدیم می‌گردد. کارفرما (دستگاه یا دستگاه‌های مسئول) باید در جلسه‌ای با حضور کلیه مشاوران طرح، پیوست کاهش خطر را با قبول تمهیدات پیشنهادی و یا قبول ریسک‌های آن (با توجه به محدودیت‌های احتمالی موجود و ضرورت اجرایی طرح ملی) و یا انتخاب سایت یا مسیرهای جایگزین، طی نامه‌ای همراه با پیوست کاهش خطر به رئیس سازمان ارسال نماید.

رئیس سازمان، با توجه به قبول مسئولیت‌های مترتب طرح ملی از طرف کارفرما، پیوست کاهش خطر طرح را بعد از دریافت سند، بررسی و در صورت تأیید مورد تصویب قرار داده و در صورت نواقصی موارد را به‌طور کتبی به کارفرما اعلام می‌نماید. در این فرایند، هدف تأکید قبول مسئولیت‌های دستگاه در خصوص مخاطرات تهدیدکننده طرح‌های ملی یا هم‌تراز آن‌ها است. واضح است که تهیه پیوست کاهش خطر، متضمن پیشنهادات و راهکارهایی بوده است که طرح ملی را تاب‌آورتر می‌نماید و دستگاه‌های اجرایی را از پرداخت هزینه‌های خسارت‌های احتمالی آتی ناشی از بی‌توجهی به مخاطرات تهدیدکننده تا حد زیادی دور می‌نماید.

روندنمای ۱: مراحل تهیه و تصویب پیوست کاهش خطر

سازمان مدیریت بحران کشور

در این دستورالعمل با هدف اجرای یکنواخت و هماهنگ بررسی‌های مرتبط با تهیه پیوست کاهش خطر، چک‌لیست‌هایی تهیه شده است که مشاور مسئول تهیه پیوست کاهش خطر طرح، موظف است آن‌ها را تکمیل نماید. روندنمای ۱ مراحل و روش تهیه پیوست کاهش خطر را نشان می‌دهد. کلیه مسئولان دستگاه‌های موضوع ماده ۲ قانون، موظف هستند روش و مراحل ذکرشده در این روندنما را در تهیه پیوست کاهش خطر، به‌دقت مورد توجه قرار دهند.

ب. محتوای پیوست کاهش خطر

در این بخش محتوا و راهنمای تهیه پیوست کاهش خطر همراه با توضیحات جهت استفاده کارفرمایان (مسئولان طرح‌های ملی دستگاه‌های مشمول قانون) ارائه شده است.

۱- عنوان

عنوان پیوست کاهش خطر شامل عنوان طرح ملی یا هم‌تراز آن، نام کارفرما (دستگاه)، نام مشاور تهیه پیوست کاهش خطر، تاریخ شروع اجرای آن.

۲- معرفی کلی طرح

متن مشخصات کلی طرح، بیان ضرورت اجرا، محل و موقعیت طرح، نتایج حاصل از اجرای طرح و هزینه کلی اجرای طرح، متن حداکثر ۲ صفحه (فقط در صورت ضرورت توضیح اضافی، بیشتر شود). مشخصات کلی طرح در قالب «فرم ۱» در مجلد پیوست کاهش خطر طرح نیز ارائه خواهد شد.

۲-۱- فرم معرفی کلی طرح (مطابق فرم ۱ پیوست)

۳- مخاطرات تهدیدکننده طرح

متن خلاصه‌ای از مخاطرات محتمل تهدیدکننده طرح مبتنی بر مطالعات میدانی و مشاهدات (گزارش تفصیلی و تشریح جزئیات در اسناد مطالعات فازهای مختلف پروژه نزد کارفرما خواهد بود). حجم متن تهیه‌شده این بخش برای تهیه پیوست کاهش خطر، حداکثر تا ۱۰ صفحه تعیین می‌گردد که در صورت ضرورت حجم آن قابل افزایش خواهد بود. متن تهیه‌شده در این بخش متناسب با مخاطرات تهدیدکننده طرح به تفکیک عنوان هر مخاطره همراه با مستندات برگرفته از مطالعات میدانی و مشاهدات با ذکر موقعیت و نوع مخاطره، دامنه و ابعاد، درجه اهمیت آن برای طرح، اثرات احتمالی آن در صورت عدم لحاظ تمهیدات (به دلایل وجود محدودیت‌ها) و ...، همراه با چک‌لیست‌های مخاطرات مطابق «فرم ۲» تهیه خواهد شد.

۳-۱- فرم چک‌لیست مخاطرات تهدیدکننده طرح و مشخصات آن‌ها (مطابق فرم ۲ پیوست)

۴- مخاطرات محتمل ناشی از اجرای طرح

متن چکیده‌ای در این قسمت در حجم حداکثر ۵ صفحه (فقط در صورت ضرورت تشریح بیشتر، اضافه شود)، تهیه می‌گردد که در آن مخاطرات متصور محتمل ناشی از اجرای طرح بر محیط و امان‌های موجود اطراف مبتنی بر مطالعات میدانی و مشاهدات، شرح داده می‌شود. توضیحات این بخش از مجلد پیوست کاهش خطر، متناسب با آثار مثبت و منفی اجرای طرح ملی یا طرح‌های هم‌تراز آن بر محیط و امان‌ها و عوارض و دارایی‌های موجود در اطراف و محدوده طرح بوده و بیان مخاطرات ثانویه محتمل و متصور ناشی از اجرای طرح در آن ضرورت دارد. چک‌لیست مخاطرات ناشی از اجرای طرح در قالب «فرم ۳» خواهد بود.

۴-۱- فرم چک‌لیست مشخصات مخاطرات تحمیلی ناشی از اجرای طرح بر محیط اطراف (مطابق فرم ۳ پیوست)

۵- تمهیدات کاهش خطر طرح در مرحله طراحی و برنامه‌ریزی

متن مختصری (حداکثر ۵ صفحه، فقط در صورت ضرورت اضافه شود) برای این بخش از سند کاهش خطر طرح تهیه می‌شود که در آن تمهیدات به‌کاررفته صرفاً با هدف کاهش ریسک مخاطرات در مرحله طراحی تشریح می‌شود. این متن شامل توضیح تمهیدات کاهش خطر سوانح و حوادث به‌کارگرفته‌شده برای مرحله اجرا بوده که متناسب با محدودیت‌های مالی و زمانی پروژه (طرح ملی یا هم‌تراز آن) است. تمهیدات به‌کارگرفته‌شده با هدف کاهش خطر حوادث و سوانح با ذکر ابعاد، حجم و تعداد و به‌طور کلی مشخصات آن‌ها با هزینه‌های کلی هر کدام از موارد در قالب «فرم ۴» فهرست خواهد شد.

۶- تمهیدات تکمیلی مورد نیاز برای کاهش خطر طرح (افزون بر مطالعات اولیه)

در این بخش، متن کوتاهی در خصوص اقدامات مورد نیاز منجر به کاهش ریسک مخاطرات، افزون بر موارد و ملاحظات مدنظر در مرحله طراحی و برنامه‌ریزی (که متناسب با بودجه و هزینه تخصیص داده‌شده طراحی شده‌اند)، معرفی می‌گردد. علاوه بر مقتضیات اولیه طرح، ابعاد، اندازه و نوع اقدامات کاهش خطر حوادث و سوانح مورد نیاز بیان شده و حدود هزینه‌های لازم نیز حدس زده می‌شود. اقدامات پیشنهادی و اضافی در نهایت در قالب «فرم ۵» عنوان‌بندی خواهند شد.

۶-۱- فرم تمهیدات اضافی مورد نیاز برای کاهش خطر طرح (مطابق فرم ۵ پیوست)

۷- دلایل توجیهی

در این قسمت با در نظر گرفتن کلیه موارد ذکرشده در بندهای ۳ تا ۶ دلایل توجیهی اجرای طرح، اجرا با تمهیدات اضافی پیشگیرانه و یا بدون لحاظ نمودن آن و نیز اثرات القایی مخاطراتی اجرای طرح بر محیط اطراف آورده می‌شود (در قالب متنی حداکثر در ۵ صفحه، در صورت ضرورت جدی تعداد بیشتر صفحات). توجیه اجرای طرح با طراحی‌های اولیه، اجرا با لحاظ نمودن موارد اضافی کاهش خطر، اجرای طرح با قبول ریسک‌های موجود، تغییر مکان سایت و یا مسیر آن و تهیه پیوست کاهش خطر برای آن و عدم اجرای طرح از جمله مواردی خواهد بود که در تشریح دلایل توجیهی نهایی اجرا یا عدم اجرای طرح ارائه خواهد شد. این ملاحظات در قالب «فرم ۶» ارائه خواهد گردید.

۷-۱- فرم دلایل توجیهی اجرای طرح (مطابق فرم ۶ پیوست)

۸- اظهارنامه مشاور و کارفرما

در این بخش با مرور و تدوین خلاصه‌ای از کلیه موارد ذکرشده در بندهای ۲ تا ۷ در قالب اظهارنامه مشاور و کارفرما، به‌صورت رسمی اعلام می‌گردد (در قالب متنی در یک صفحه) که در طرح ملی یا هم‌تراز آن، کلیه مخاطرات مورد توجه بوده است و تا حد مقدرات مالی و زمانی، اثر مخاطرات و نیز اثر اجرای طرح بر محیط اطراف با محوریت نگرش توسعه پایدار مورد توجه قرار گرفته است. ضرورت اجرای طرح، تمهیدات به‌کارگرفته‌شده در طراحی و الزاماتی که با هدف کاهش خطر حوادث و سوانح در مرحله اجرا به کار گرفته خواهد شد نیز، در این متن مورد اشاره قرار خواهد گرفت.

از سوی مشاور و کارفرما (دستگاه) روشن خواهد گردید که تلاش لازم به‌کاررفته است تا طرح با در نظر گرفتن مخاطرات تهدیدکننده از یک‌سو و نیز اثر مخاطراتی اجرای طرح بر محیط و المان‌های موجود اطراف تعیین تکلیف شود، ملاحظات

تاب‌آوری طرح و نگرش توسعه پایدار در اجرای آن مدنظر قرار گرفته و در نهایت با قبول ریسک‌ها (با توجه به مقدرات) تصمیم مقتضی گرفته شده است. اظهارنامه مشاور و کارفرما در قالب «فرم ۷» خواهد بود.

۸-۱- فرم اظهارنامه مشاور (مشاوران) و کارفرما (مطابق فرم ۷)

فرم‌ها:

- فرم معرفی کلی طرح (مطابق فرم ۱ پیوست)
- فرم چک‌لیست مخاطرات تهدیدکننده طرح و مشخصات آن‌ها (مطابق فرم ۲ پیوست)
- فرم چک‌لیست مشخصات مخاطرات احتمالی ناشی از اجرای طرح بر محیط اطراف (مطابق فرم ۳ پیوست)
- فرم تمهیدات به‌کارگرفته‌شده در مرحله طراحی و محاسبات طرح ملی یا هم‌تراز آن (مطابق فرم ۴ پیوست)
- فرم تمهیدات اضافی موردنیاز برای کاهش خطر طرح (مطابق فرم ۵ پیوست)
- فرم دلایل توجیهی اجرای طرح (مطابق فرم ۶ پیوست)
- فرم اظهارنامه کارفرما و مشاور (مطابق فرم ۷ پیوست)

وزارت کشور

سازمان مدیریت بحران کشور

جمهوری اسلامی ایران

دستگاه اجرایی:

.....

عنوان:

پیوست کاهش خطر طرح

.....

کارفرما:

.....

مشاور تهیه پیوست کاهش خطر طرح:

.....

تاریخ:

مهر و امضای سازمان مدیریت بحران:

مهر و امضای بالاترین مقام دستگاه

مسئول بهره‌بردار (کارفرما):

مهر و امضای مشاور:

سازمان مدیریت بحران کشور

کد پیوست کاهش خطر:

فرم ۱: مشخصات طرح

	نام طرح
	هزینه اجرای طرح
	تاریخ شروع و اتمام طبق برنامه زمان‌بندی
	موقعیت جغرافیایی طرح
	نام شرکت مشاور تهیه‌کننده پیوست کاهش خطر
	نام شرکت پیمانکار
	نام کارفرما
محل مهر و امضای کارفرما محل مهر و امضای مشاور	

وزارت کشور
سازمان مدیریت بحران کشور

فرم ۲: مخاطرات تهدیدکننده طرح به ترتیب اولویت
(بر طبق مشاهدات و ارزیابی‌های میدانی)

ترتیب اولویت	نام مخاطره
<p>محل مهر و امضای کارفرما محل مهر و امضای مشاور وزارت کشور سازمان مدیریت بحران کشور</p>	

فرم ۳: مخاطرات تحمیلی ناشی از اجرای طرح به محیط به ترتیب اولویت
(بر طبق مشاهدات و ارزیابی‌های میدانی)

ردیف	نام مخاطره	ترتیب اولویت
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		
محل مهر و امضای کارفرما محل مهر و امضای مشاور		

وزارت کشور

سازمان مدیریت بحران کشور

فرم ۴: تمهیدات کاهش خطر در فاز طراحی به صورت چندمخاطره‌ای

ردیف	نام اقدام (متناسب با خطر اولویت‌دار در فرم ۳)	توضیح برآوردها و محاسبات مقابله‌ای انجام‌گرفته
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		
محل مهر و امضای کارفرما محل مهر و امضای مشاور		

وزارت کشور
سازمان مدیریت بحران کشور

فرم ۵: تمهیدات و اقدامات احتیاطی اضافه بر طراحی اولیه ناشی از مطالعات پیوست کاهش خطر

ردیف	نام مخاطره	توضیح برآوردها و اقدامات منظور شده
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		
محل مهر و امضای کارفرما محل مهر و امضای مشاور		

وزارت کشور
سازمان مدیریت بحران کشور

فرم ۶: دلایل توجیهی اجرای طرح

(با توجه به وجود مخاطرات، تمهیدات کاهش خطر لحاظ‌شده، قبول ریسک و ضرورت اجرا)

دلایل توجیهی اجرای طرح با توجه به وجود همه مخاطرات با ذکر اقدامات کاهش خطر لحاظ‌شده و اقدامات تکمیلی دیگر با هدف رعایت اصول توسعه پایدار	ردیف
	۱
	۲
	۳
	۴
	۵
	۶
<p>محل مهر و امضای کارفرما محل مهر و امضای مشاور</p> <p>وزارت کشور</p> <p>سازمان مدیریت بحران کشور</p>	

فرم ۷: اظهارنامه مشاور و کارفرما

متن اظهارنامه مشاور و کارفرمای طرح	
اظهارنامه مشاور	مشاور طرح اظهار می‌دارد حسب قانون مدیریت بحران کشور، پیوست کاهش خطر بر اساس مطالعات و ارزیابی‌های میدانی تهیه گردیده و در آن اثر مخاطرات قیدشده در متن راهنمای تهیه پیوست کاهش خطر لحاظ شده است. مشاور اقدامات پیشگیرانه و کاهش خطر را در اجرای طرح لحاظ نموده و علاوه بر آن اقدامات تکمیلی دیگری را با هدف توسعه پایدار تعیین کرده و به کارفرما گزارش داده است.
اظهارنامه کارفرما	این دستگاه (نام دستگاه مسئول ذکر شود)، به‌عنوان کارفرمای طرح بر اساس این سند، مراتب وقوف و اشراف خود بر مخاطرات تهدیدکننده طرح و یا مخاطرات ناشی از اجرای طرح بر محیط را اعلام می‌دارد و تمهیدات پیشنهادی مشاور که در فرم‌های ۲ تا ۶ و متن سند پیوست کاهش خطر حاضر تشریح گردیده را در اجرای طرح مدنظر قرار می‌دهد.
محل مهر و امضای کارفرما محل مهر و امضای مشاور	

وزارت کشور

سازمان مدیریت بحران کشور